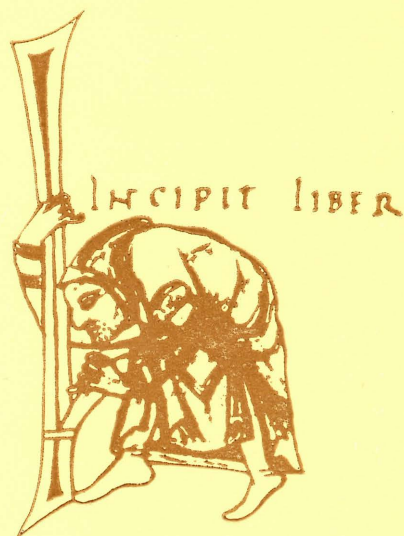

STUDIA ŹRÓDŁOZNAWCZE

Commentationes

XXXI

P^a

STUDIA ŹRÓDŁOZNAWCZE

XXXI

A C A D E M I A S C I E N T I A R U M
E T L I T T E R A R U M P O L O N A
I N S T I T U T U M H I S T O R I C U M

COMMENTATIONES

XXXI

VOLUMEN CONTINET
CONSPECTUM MATERIAE VOLUMINUM
INDE AB I USQUE AD XXX
ANNORUM 1957 – 1987

WARSZAWA – POZNAŃ 1990
PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

P O L S K A A K A D E M I A N A U K
I N S T Y T U T H I S T O R I I

STUDIA
ŹRÓDŁOZNAWCZE

XXXI

TOM ZAWIERA
BIBLIOGRAFIĘ TOMÓW I – XXX
Z LAT 1957 – 1987

WARSZAWA – POZNAŃ 1990
PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

KOMITET REDAKCYJNY

Aleksander Gięsztor, Ireneusz Ihnatowicz
Ryszard Kiersnowski, Brygida Kürbis
Gerard Labuda, Ryszard Walczak (sekretarz)
Dunuta Zydorek (zast. sekretarza)

Adresy Redakcji:

al. Niepodległości bl. A. pok. 313 61-874 Poznań
tel. 521-191 w. 166 (Instytut Historii UAM)
ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-325 Warszawa
tel. 619-88 (Instytut Historyczny UW)
Pl. Zamkowy 5, 00-277 Warszawa
tel. 38-48-91 (Zamek Królewski w Warszawie)

Adres dla korespondencji (sekretariat):
ul. Zwierzyniecka 20/Ip. 60-814 Poznań
tel. 480-901 w. 4 (Instytut Historii PAN)

Wydawnictwo ciągle poświęcone naukom pomocniczym historii
oraz źródłoznawstwu polskiemu i powszechnemu

Tom XXXI

przygotowany w latach 1985 - 1987

PRINTED IN POLAND

ISBN 83-01-08541 - X
ISSN 0081-7147

Na okładce:

Grzegorz Wielki, Moralia, Inicjał. Augsburg, 1020/1030 r.
München, Bayerische Staatsbibliothek, Clm 3793a, fol. 91^r.

SPIS RZECZY • TABLE DES MATIÈRES

A.

Artykuły i rozprawy • Articles et études

Paulina Ratkowska, Orozjusz w rysunku saskim z końca XII wieku	1
Orose dans un dessin saxon de la fin du XII ^e siècle	21
Jan Słowiński, Kancelarie wsi małopolskich od końca XIV do schyłku XVIII wieku	25
Dorfkanzleien in Südpolen vom Ende des 14. bis zum Ausgang des 18. Jahrhunderts	36

Deperdita — Recuperata

Bogdan Bolz, Tradycja tekstowa 'Liber officiorum' dla króla Mieszka II	37
Die Textüberlieferung des 'Liber officiorum' für König Mieszko II	56

Artykuły recenzyjne i recenzje • Articles critiques et comptes rendus

Spojrzenie na łacińską edycję 'Annales' Jana Długosza — księgi dziesiątej [Joannis Dlugossii Annales seu Cronicae incliti Regni Poloniae, Liber decimus, 1370 - 1405, Varsaviae 1985] (Tomasz Jurek)	57
Uwagi o dziesiątym tomie dyplomatariusza zachodniopomorskiego [Pommersches Urkundenbuch, X. Band: 1336 - 1340. Bearb. v. K. Conrad. Erster Teil: Urkunden; Zweiter Teil: Register. Köln-Wien 1984] (Joachim Zdrenka)	61
Imię św. Stanisława na relikwiarzu w Omišalju [B. Fučić, Glagoljski natpisi, Zagreb 1982] (Jan Leśny)	66
В. Бухвалд, А. Холвер, О. Принц, Речник грчких и латинских писаца антике и средњег века, Превео А. Вилхар, Београд 1984 (Jan Leśny)	68
K. Schmid, Zum Quellenwert der Verbrüderungsbücher von St. Gallen und Reichenau, Deutsches Archiv f. Erforschung d. Mittelalters 41 (1985) (Kazimierz Bobowski)	69
E. Zwolski, Kasjodor i Jordanes. Historia gocka czyli scytyjska Europa, Lublin 1984 (Gerard Labuda)	71
Sveta brata Ciril in Metod v zgodovinskih virih. Ob 1100 letnici Metodove smrti. Ljubljana 1985 (Jan Leśny)	72
Der Mongolensturm. Berichte von Augenzeugen und Zeitgenossen 1235 - 1250, übersetzt, eingeleitet u. erläutert v. H. Göckenjan u. J. R. Sweeney. Graz — Wien — Köln 1985 (Gerard Labuda)	73
Vitoldiana. Codex privilegiorum Vitoldi magni ducis Lithuaniae 1386 - 1430, zedr. i wyd. J. Ochmański, Warszawa — Poznań 1986 (Antoni Gąsiorowski)	74
Diplomata Poloniae et Prussiae, collecta a F[ratre] Georgio Schwengel. T. I, pars 1 - 2: ab anno 1067 ad annum 1440, Salzburg 1982 (Gerard Labuda)	76
J. Kramarek, Brązowa misa romańska z Urazu w województwie wrocławskim, Studia Źródłoznawcze 29 (1985) (Rozalia Krystyna Markowska)	77
M. Antoniewicz, Herby miast województwa częstochowskiego, Częstochowa 1984 (Stefan Krzysztof Kuczyński)	79
J. Čarek, Městské znaky v českých zemích, Praha 1985 (Stefan Krzysztof Kuczyński)	81
M. Żemigala, Piec „herbowy” z XVI w. na zamku w Bolesławcu nad Prosną. Mediaevalia archaeologica Acta Archaeologica Lodziensia, nr 31 Wrocław 1986 (Józef Szymański)	83

Zapiski krytyczne i sprawozdania • Notes critiques

Lituano-Slavica Posnaniensia. Studia Historica 1 (1985) (<i>D. Z.</i>)	85
R. Kottje, Eine wenig beachtete Quelle zur Sozialgeschichte: Die frühmittelalterlichen Bussbücher — Problem ihrer Erforschung. Vierteljahresschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte 73 (1986) (<i>J. Strz.</i>)	86
J. Wollasch, Der Kalender Bernolds von St. Blasien, w: St. Blasien. Festschrift aus Anlass des 200 jährigen Bestehens der Kloster- und Pfarrkirche, München-Zürich 1983; R. Kuithan und J. Wollasch, Der Kalender des Chronisten Bernold, Deutsches Archiv f. Erforschung d. Mittelalters 40 (1984) (<i>M. Kaczm.</i>)	86
Die Totenbücher von Merseburg, Magdeburg und Lüneburg, hrsg. v. G. Althoff u. J. Wollasch, Monumenta Germaniae historica, Libri memoriales et necrologia, Nova series vol. 11. Hannover 1983 (<i>A. G.</i>)	87
V. I. J. Flint, Honorius Augustodunensis: Imago mundi, Archives d'Histoire Doctrinaire et Littéraire du Moyen Age 57 (1982 wyd. 1983) (<i>J. Strz.</i>)	88
S. R. Fischer, Dreambooks and the interpretation of medieval literary dreaas, Archiv f. Kulturgeschichte 65 (1983) (<i>J. Strz.</i>)	89
Trzynastowieczny opis podróży do Mongolii posła papieskiego franciszkanina z Wrocławia, błogosławionego i męczennika, brata Benedykta oraz ówczesne listy dyplomatyczne papieża i Kujuk-Chana z Karakorum, przełożył A. Jochemson, w: Kalendarz św. Antoniego 1986, Wrocław 1986 (<i>G. L.</i>)	89
E. Kowalska, Dokument Humbalda, kardynała, legata papieskiego, wystawiony dla Trzemeszna w dniu 2 marca 1146 roku. Gniezno — Studia i materiały historyczne 1 (1984) (<i>Jar. W.</i>)	90
Schlesisches Urkundenbuch, Dritter Band 1251 - 1266, bearb. v. W. Irgang, Köln-Wien 1984 (<i>K. B.</i>)	90
J. Zdrenka, Kodeks dyplomatyczny Fryderyka Dregera i jego znaczenie dla badań historycznych. Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Gdańskiego, 14 — Historia, Gdańsk 1984 (<i>G. L.</i>)	91
Die Rolle der Ritterorden in der mittelalterlichen Kultur, hrsg. v. Z. H. Nowak, Toruń 1985 (<i>M. St.</i>)	91
P. F. Grendler, The organization of primary and secondary education in the Italian Renaissance, The Catholic Historical Review 71 (1985); tenże, What Zuanne read in school: vernacular texts in sixteenth century Venetian school, The Sixteenth Century Journal 13 (1982) (<i>D. Ż.</i>)	92
Alma Mater Lipsiensis. Geschichte der Karl-Marx-Universität Leipzig. Leipzig 1984 (<i>W. Mar.</i>)	93
R. C. Hoffmann, Outsiders by birth and blood: racist ideologies and realities around the periphery of medieval European culture, Studies in Medieval and Renaissance History 6 [16] (1983) (<i>J. Strz.</i>)	94
T. Wierzbowski, Vademecum. Wykaz skrótów i słowniczek łacińsko-polski. Przyg. do druku i wstępem poprz. E. Potkowski, Warszawa-Lódź 1984 (<i>G. L.</i>)	95
N. Jakovenko, Zur Frage der Wechselwirkung zwischen lateinischer und kyrillischer Schrift in der Ukraine (Ende des 16. Jh. — 1. Hälfte des 17. Jhs), w: Scrittura e civiltà, 8 (1984); Яковенко Н. Н., Палеография латинского документального письма на правобережной Украине (вторая половина XVI — первая половина XVII в.), Киев 1983 (<i>K. G.</i>)	95
E. Hlawitschka, Königin Richeza von Polen Enkelin Herzog Konrads von Schwaben, nicht Kaiser Ottos II, w: Institutionen, Kultur und Gesellschaft im Mittelalter. Festschrift f. Josef Fleckenstein zu seinem 65. Geburtstag, Sigmaringen 1984 (<i>A. G.</i>)	96
Й. Юрукова, Нов оловен печат на Георги Бодин, Нумизматика 18 (1984) (<i>J. L.</i>)	96
E. Šefčík, Pečetí těšínských Piastovců, Ostrava 1982 (<i>S. K. K.</i>)	97
A. К. Титов, Гербы беларуских гарадоу, Минск 1983 (<i>S. K. K.</i>)	98
G. Oswald, Lexikon der Heraldik, Mannheim-Wien-Zürich 1985 (<i>S. Górz.</i>)	98
L. Jéquier, L'armorial Bellenville, Paris [1983] (<i>A. G.</i>)	99

In Memoriam

Arnold Berg 23 IX 1902 - 10 VIII 1986 (<i>Kazimierz Jasiński</i>)	101
---	-----

Komunikaty • Communications

Kościół w krajach Europy środkowo-wschodniej i północnej w XIV i XV wieku. Kolokwium w Rzymie 27 - 29 I 1986 (<i>A. G.</i>)	103
III Spotkanie genealogów i heraldyków. Ostrava 11 - 12 X 1986 (<i>Leszek Pudłowski</i>)	103
Medal Międzynarodowej Konfederacji Genealogii i Heraldyki dla Profesora Włodzimierza Dworzaczka (<i>S. K. K.</i>)	105

B.

Studia Źródłoznawcze — Commentationes. Bibliografia tomów I - XXX z lat 1957 - 1987. Opracował Piotr K. Wojciechowski pod redakcją Ryszarda Walczaka	107
--	-----

SPIS ILUSTRACJI • LISTE DES PLANCHES

Do art. P. Ratkowskiej:

1. Orozjusz piszący swoją «Historię». Wolfenbüttel, Herzog-August-Bibl. Cod. Guelf. Ms. 4. 10. Aug. 4 ^o	4
2. Św. Grzegorz Wielki ze skryptorem w <i>Moralia</i> . Engelberg, Stiftsbibl., Cod. 20	5
3. Św. Augustyn bez nimbu w inicjale <i>C</i> , <i>De Civitate Dei</i> . Florencja, Bibl. Mediceo-Laurenziana, Ms. Plut. XII. 17	6
4. Św. Izydor bez nimbu, <i>Sententiae</i> . Paryż, Bibl. Nationale Lat. 13399	7
5. Św. Klemens bez nimbu, <i>Chartularium et chronicon monasterii Casauriensis</i> . Paryż, Bibl. Nationale, Lat. 5411	9
6. Królowa Małgorzata, regentka Wilhelma II sycylijskiego, z biskupem. Relikwiarz św. Tomasza Becketa. Nowy Jork, Metropolitan Museum of Art	11
7 a-b. Cesarz Antoniusz (lewo) i cesarz August (prawo) w «Historii» Orozjusza. Wolfenbüttel, Herzog-August-Bibl., Cod. Guelf. Ms. 4. 10. Aug. 4 ^o	12
8. Cesarz Antonin Pius. Paryż, Bibl. Nationale Lat. 16910.	14
9. <i>Civitas Dei, civitas terrena</i> i walka o duszę. <i>De Civitate Dei</i> św. Augustyna. Oksford, Bodleian Library, Laud. Misc. 469	15
10. Personifikacja Mądrości – król w pałacu. Według miniatury w rękopisie z IX - X w. Bruksela, Bibl. de Bourgogne	16
11. Cesarz Konstantyn. Kronika z Admont, Benediktinerabtei, Ms. 22	18
12. Ołtarzyk ze Stavelot z wyobrażeniem Sprawiedliwości (<i>Iustitia</i>). Zbiory prywatne Alastair Bradley Martin	19
13. Józef Flawiusz dyktuje <i>testimonium Flavianum</i> . <i>Antiquitates Iudaicae</i> , lib. I. Cambridge, St. John's College, Ms. A. 8.	20
14. Pliniusz Starszy jako dziejopisarz i ofiarodawca swojego dzieła <i>Historia naturalis</i> . Le Mans, Bibl. Municipale, Ms. 263	21

Do art. B. Bolza:

1. Paris, Bibl. Nationale, Cod. lat 9421, fol. 2 ^r	40
2. Troyes, Bibl. Municipale, Ms. 1975, f. 44 ^v	43
3. Berlin, Deutsche Staatsbibl. Ms. Phill. 1711, f. 3 ^r	46
4. München, Universitätsbibl. 4 ^o Cod. ms. 179, f. 1 ^v	48
5. München, Universitätsbibl. 4 ^o Cod. ms. 179, f. 2 ^r	49
6. Trier, Stadtbibl. Ms. 1736, f. 3 ^v	52
7. Hamburg, Staats- u. Universitätsbibl., Cod. 25 in scrinio, f. 1 ^r	55

Do działu In Memoriam:

Arnold Berg	101
-----------------------	-----

SPIS WSPÓŁPRACOWNIKÓW • LISTE DES COLLABORATEURS

K. B.	Kazimierz Bobowski, Wrocław Bogdan Bolz, Gniezno Antoni Gąsiorowski, Poznań	Rozalia Krystyna Markowska, Warszawa Leszek Pudłowski, Warszawa Paulina Ratkowska, Warszawa Jan Słowiński, Lublin
A. G.	Aleksander Gieysztor, Warszawa	
K. G.	<u>Karol Górski</u> , Toruń	M. St. Maria Starnawska, Warszawa
S. Górz.	Sławomir Górzyński, Warszawa Kazimierz Jasiński, Toruń Tomasz Jurek, Poznań	J. Strz. Jerzy Strzelczyk, Poznań Józef Szymański, Lublin <u>Ryszard Walczak</u>
M. Kaczm.	Michał Kaczmarek, Wrocław	Jar. W. Jarosław Wenta, Toruń
S. K. K.	Stefan Krzysztof Kuczyński, Warszawa	Piotr K. Wojciechowski, Warszawa
G. L.	Gerard Labuda, Poznań	Jan Zdrenka, Marburg
J. L.	Jan Leśny, Poznań	D. Z. Danuta Zydorek, Poznań
W. Mar.	Wojciech Marciniak, Warszawa	D. Ż. Dorota Żołądź, Poznań

**PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
ODDZIAŁ W POZNANIU**

**Nakład 320+90 egz. Ark. wyd. 35,25 Ark. druk. 33+2w kl.
Papier druk. sat. kl. III. 80 g. 70×100. Oddano do składania
8 X 1987 r. Podpisano do druku i druk ukończono w li-
stopadnie 1990 r. Zam. nr 256/91.**

**DRUKARNIA UNIWERSYTETU
IM. A. MICKIEWICZA W POZNANIU**

ISBN 0081-7147
ISBN 83-01-08541